

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett socialutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1996/97:1 budgetpropositionen för år 1997 (volym 1) jämte motioner i vad avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 i de delar som berör utskottets beredningsområde. Socialutskottet begränsar sitt yttrande till yrkande 18 i propositionen.

Regeringen föreslår i propositionen att Statens institutionsstyrelse på tilläggsbudget tillförs 88 300 000 kr för att täcka ett prognostiserat underskott i verksamheten budgetåret 1995/96.

Statens institutionsstyrelse (SiS) bildades den 1 juli 1993 som central förvaltningsmyndighet för de hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (särskilda ungdomshem) samt 22 och 23 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM-hem). Från och med den 1 april 1994 övertog SiS från landsting och kommuner det formella huvudansvaret för de institutioner som bedömdes motsvara behovet av efterfrågan av vårdplatser.

Verksamheten finansieras dels genom anslag, dels genom vårdavgifter som tas ut av kommunerna. I den proposition (1992/93:61) som låg till grund för riksdagens beslut om statligt övertagande av huvudmannaskapet beräknades att statens andel av kostnaderna skulle utgöra cirka hälften av ungdomshemmen och cirka en tredjedel av LVM-hemmen. I dagsläget svarar den anslagsfinansierade delen för 47 respektive 26 % av kostnaderna. Fördelningen mellan anslagsfinansiering och vårdavgifter överensstämmer således inte med den tidigare beräknade.

I propositionen konstateras att verksamheten vid SiS är mycket omvärldsberoende och därför svårplanerad. Efterfrågan på LVM-placeringar har minskat kraftigt sedan det statliga övertagandet, vilket gett minskade intäkter och förorsakat ekonomiska problem. SiS har på grund av detta avvecklat två institutioner och minskat antalet platser vid övriga institutioner. Ytterligare neddragningar kan bli nödvändiga. Efterfrågan på ungdomssidan är större och där sker viss utbyggnad. Anpassningen av verksamheten är förenad med stora kostnader och tar även viss tid att genomföra. Avvecklingskostnaderna kan ligga kvar i 18 månader samtidigt som intäkterna i form av avgifter helt försvinner.

Regeringen bedömer att de åtgärder som SiS genomfört för att effektivisera och omstrukturera vården vid institutionerna varit nödvändiga. Trots att myndigheten genomfört kraftiga åtgärder för att få verksamheten i ekonomisk balans beräknas underskottet för innevarande budgetår komma att bli ca 90 miljoner kronor. Regeringen har uppdragit åt Riksrevisionsverket att utvärdera Statens institutionsstyrelses hittillsvarande verksamhet och lämna förslag till eventuella åtgärder som kan skapa förutsättningar för en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på platser vid de särskilda ungdomshemmen och LVM-hemmen.

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelstillelningen till Statens institutionsstyrelse. Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att Riksrevisionsverkets utvärdering bedrivs skyndsamt så att eventuella förändringar för att skapa en bättre balans i institutionsstyrelsens verksamhet kan genomföras så snart som möjligt.

Stockholm den 17 oktober 1996

På socialutskottets vägnar

Sten Svensson

I beslutet har deltagit: Sten Svensson (m), Ingrid Andersson (s), Rinaldo Karlsson (s), Hans Karlsson (s), Christina Pettersson (s), Liselotte Wågö (m), Roland Larsson (c), Conny Öhman (s), Leif Carlson (m), Barbro Westerholm (fp), Mariann Ytterberg (s), Stig Sandström (v), Christin Nilsson (s), Birgitta Wichne (m), Thomas Julin (mp) och Catherine Persson (s)